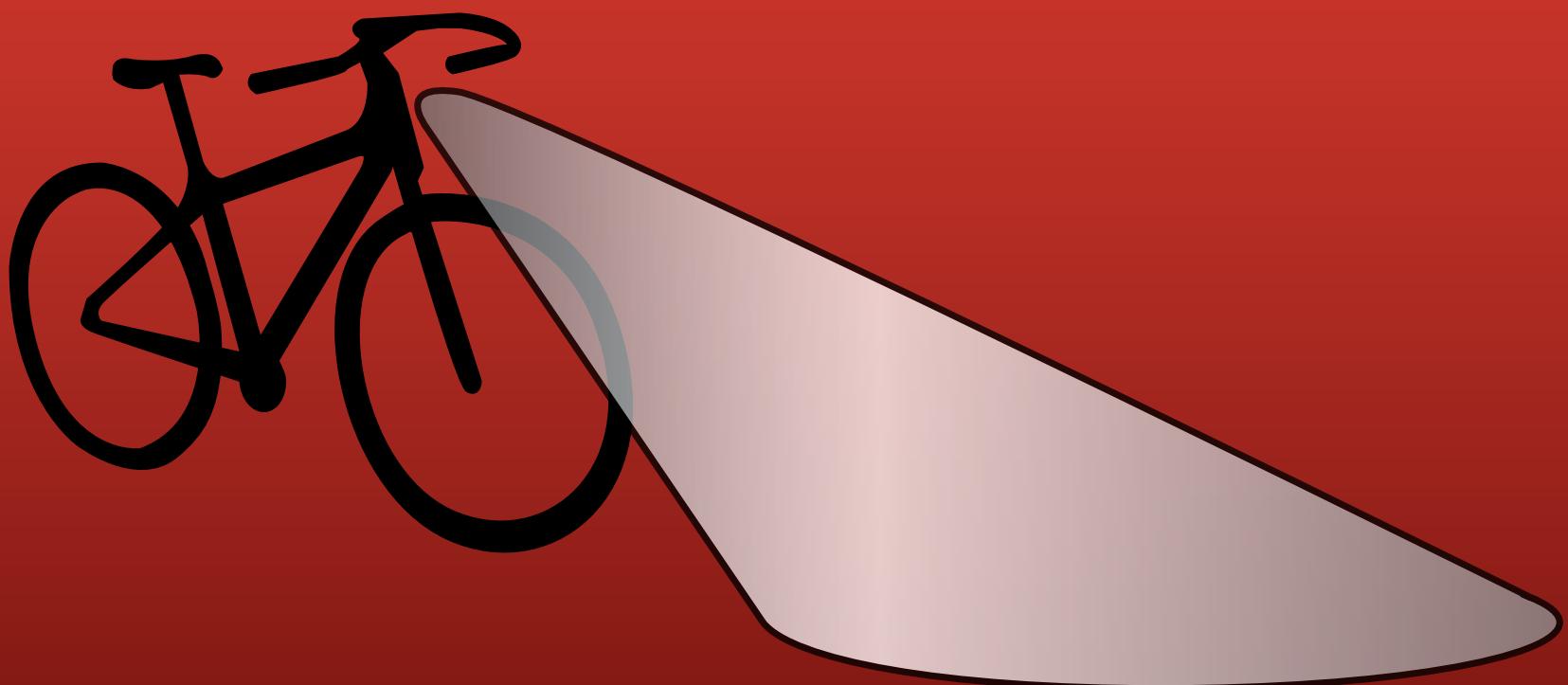

manek

magazin nezavisne kulture

Broj 3, jesen 2014.

**Specijalno izdānje
NA SOPSTVENI POGON**

SADRŽAJ

- 3-4 Uvodnik: KULTURA KAO POTREBA

5 Milica Pekić: NKSS posle tri godine, mini-intervju

6 ABeCeda nezavisne kulture:
Očuvanje istorije nezavisnih kulturnih scena u regionu

7 Mobilne rezidencije: Čergarenje balkanskom marginom

8 Nova kolekcija: Čija je nova kolekcija?

9 Lift: Liftom do novog duha grada

10-11 Vahida Ramujkić: Reksov evolutivni vrt

12 Vreva 2014: Osvajanje novih prostora

13-15 Novo doba + strip

16-19 NA SOPSTVENI POGON

19 Agnježka Piška i Vladimir Palibrk: Strip

MANEK, magazin nezávisle kultury

Broj 3, jesen 2014.

Beograd

Izdavač: Asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije (NKSS)
koordinator@nezavisnakultura.net • www.nezavisnakultura.net

Uredništvo: Darka Radosavljević-Vasiljević,
Vesna Milosavljević, Boba Mirjana Stojadinović

Grafičko oblikovanje: Boba Mirjana Stojadinović

Koordinacija: Nataša Vranić

Ovaj broj pomoći su:

Ovaj broj pomogli su:
Grad Beograd – Sekretarijat za Kulturu

Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije

Štampa: Standard2, Beograd • Tiraž: 300

NKGS

asocijacijai YES

Београд
www.beograd.rs

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ

Naslovna strana:

BICIKL NA SOPSTVENI POGON © Boba Mirjana Stojadinović

Fotografija na zadnjoj strani:

Inicijativa ***Ne da(vi)mo Beograd*** serijom akcija suprostavila se izmenama Generalnog plana Beograda, prvog koraka ka početku realizacije projekta *Beograd na vodi*. Predložene izmene služe da se postojeći zakoni i propisi usklade

projektu i komercijalnom interesu investitora.
Gradsko uprava grada Beograda 22. 7. 2014. i
Skupština grada Beograda 19. 9. 2014.

asociacióN NKS

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

7

MANEK : magazin nezavisne kulture. - 2013, br. 1 (jan.) . - Beograd : Asocijacija nezavisnukulturnascenaSrbije, 2013- (Beograd : Standard2). - 34 cm

ISSN 2334-7090 = Manek (Beograd)
COBISS.SR-ID 196056588

Promocija prvog broja Maneka, KC Grad, 2013.

Uvodnik

Kultura kao potreba

Ako se osvrnemo na realizovane kulturne događaje u Srbiji poslednjih godina – lokalne i međunarodne festivale, izložbe, digitalne medije, pozorišne predstave, koncerte, javne debate, književna izdanja, inverencije u javnom prostoru, rad sa publikom... dolazimo do činjenice koja se zataškava: ubedljivo najvitalniji i najprogresivniji segment savremenog kulturnog stvaralaštvainicirale su organizacije i pojedinci koji funkcionišu izvan državnih institucija. Na osnovu inicijative ovog dela kulturne scene, godinama se održavaju neki od najboljih festivala, koji samo u Beogradu uključuju: Festival autorskog filma, Beldoks, Slobodnu zonu, Kondenz, Ring Ring, Vrevu, Novo doba, BUNT... Pokrenuti su i novi, poput Pančeva Film Festivala, Festivala savremenog eksperimentalnog filma Rez, Keyboard Days i drugih, koji su okupili i mobilisali veliki broj učesnika kako iz zemlje, tako i iz inostranstva. Otvoreni su i novi izložbeni prostori – Ineks, Treći Beograd/ISSU PerpetuumMobile, U10, G12 HUB, Zadruga, Zečević, Prototip, Štab, Bartcelona, Opservatorija, Zavod...

Iako je van Beograda znatno teža situacija, prilagođenost savremenom trenutku, vitalnost i značaj programa organizovanog od nevladinog sektora širom Srbije, jasno ukazuju da se struktura delovanja u kulturi znatno promenila u poslednjih 20 godina, a mnoge organizacije dokazale su svoj entuzijazam radeći u nestabilnim uslovima zavidni niz godina, pa i decenija. Ove godine obeležava se 30 godina kontinuiranog rada Mimart teatra, 20 Reksa i Festivala autorskog filma, 15 Remonta, Grupe Hajde da... i MillenniuMa, 10 Slobodne zone, Patosoffiranja, Zaleta, O3ona...

Nezavisna kulturna scena odavno više nije fenomen već paralelni društveni tok nastao iz realnih potreba tekućeg kulturnog stvaralaštva,

koje institucije više nisu u stanju da isprate (uz nekolicinu izuzetaka), jer su postale trome, nekompetentne za podršku novim idejama, kompromitovane velikim brojem zaposlenih bez jasnih radnih obaveza i odgovornosti, recidiv arhaičnog sistema koji nije u stanju da reaguje na aktuelne potrebe kako stvaralača, umetnika, tako i građana.

Manji deo državnih ustanova i institucija prihvatio je savremene tendencije, pa su se programski oslonile na produkciju nezavisnog sektora, posebno u realizaciji većih manifestacija kao što su Oktobarski salon ili Bitef, dok su mnogi festivali u manjim gradovima, koji probijaju granice lokalnog, inicijativa upravo pojedinaca okupljenih oko udruženja građana. Nekoliko hiljada, uglavnom mlađih ljudi, pokušava da svojom aktivnošću, gotovo bez sredstava, ispunii prazan prostor i zadovolji svoje i potrebe sopstvene okoline za kulturom: potrebe za promišljanjem sveta u kome živimo, artikulisanjem sopstva i građenjem identiteta (ličnog i zajednice), uspostavljanjem veza sa drugima, komunikacije posredstvom umetnosti, čak i za humorom i zabavom koji nisu populistički, već intelektualno provokativni i stimulišući. Za razliku od njih, većina državnih i lokalnih ustanova, koje bi trebalo da se bave razvojem kulture, zapravo inertno, bez inicijative i odgovornosti, samo otaljavaju posao, ne generišući programe, već ih tolerišući u svojim prostorima.

Pored više decenija suživota i rada na istim zadacima – zadovoljavanju potreba građana za kulturom, čuvanju i negovanju kulturnog identiteta, razvoju i očuvanju sistema vrednosti – ova dva segmenta nemaju ni približno uporediv društveni tretman. Državne ustanove su privilegovane, jer imaju obezbeđen prostor, tehniku i plate za zaposlene (gotovo 80%

sredstava izdvajaju za materijalne troškove, a samo 20% za programe). Pritom nema javnog postavljanja pitanja o kvalitetu i svrsihodnosti njihovog rada. S druge strane, organizacije civilnog sektora, koje veoma ozbiljno svojim programima rade na razvoju savremenog stvaralaštva (trošeći oko 80% sredstava na produkciju programa), sve vreme su na vjetrometini i njihova egzistencija isključivo zavisi od sopstvenih sposobnosti, aktivnosti i reakcije javnosti, jer u nezavisnom sektoru prestanak ili smanjenje obima aktivnosti vrlo surovo vodi ka trajnom gašenju i nestanku organizacije. Zanemarljivo mali broj državnih ustanova kulture učestvuje na međunarodnim konkursima, iako imaju sve neophodne kapacitete koji podrazumevaju ulaganje sopstvenih sredstava (tehničkih i ljudskih), dok nezavisni sektor intenzivno prihvata rizik nedostajućih sredstava i često biva uspešan na međunarodnim konkursima, dajući u budžet (kroz poreze, doprinose itd.) daleko više sredstava nego što dobija kao podršku od državnih institucija u Srbiji kroz konkurse.

Organizacije koje stvaraju na nezavisnoj sceni prevashodno su nastale iz potrebe za produkcijom, najčešće radi realizacije konkretnih umetničkih projekata. Autori se samoorganizuju oko ideje, a da bi je realizovali prinuđeni su da se obučavaju u raznim drugim veštinama, poput menadžmenta, ekonomije i prava. Da bi se opstalo, neophodni su kontinuirana edukacija, saradnja, kontakti – neprekidna fizička i mentalna pokretljivost. Dok je u nezavisnom sektoru uobičajena praksa da mala grupa ljudi sprovodi ceo proces – od ideje do realizacije, javni sektor se, iako ima veliki broj zaposlenih, bavi prevashodno realizacijom. Akteri nezavisne kulture stoga daleko bolje poznaju procese celokupnog ciklusa kulturne produkcije, flesibilniji su, snalažljiviji, prinuđeni da odvajaju važno od nevažnog, da birokratiju svedu na neophodan minimum, da nađu rešenje za svaki problem i, na kraju, da javno brane projekte koje su izveli, da bi uopšte mogli da razmišljaju o sledećem koraku, sledećem projektu, izložbi, predstavi...

Osnivačka skupština NKSS, KC Reks, 2011.

Poput različitosti pojedinaca u društvenom sistemu, ni akteri nezavisne kulture nisu svi isti. Naprotiv, razlike su velike: po kapacitetima, razvijenosti, iskustvu, profilu, interesovanju, ideologiji, načinu rada, odnosu prema društvenoj zajednici... Okvirna osnovna podela bi bila na organizacije koje se direktno bave umetničkom produkcijom, one koje su orijentisane ka aktivizmu i organizacije čija je glavna aktivnost usmerena na lokalnu zajednicu, a jedna od glavnih aktivnosti im je kultura u širem smislu. Tu su i kulturni centri, čija

delatnost obuhvata sve pristupe. Nekoga vodi strast i intuicija, nekoga briga za građane, neko je posvećen kritici društva, a ima i onih koji, poput inače izuzetno korisnih malih privrednika, u nezavisnom sektoru

traže uhlebljenje, uskladjujući lične vizije sa onim što donatori (tržište) traže. Kako god pokušali da napravimo analizu različitosti, zajedničko svima jeste da deluju u praznom prostoru između zastarelih institucija, nasleđenih dezorientisanih strukovnih organizacija, nedostatka edukacije, potreba građana u širem ili užem smislu (umetnici su građani zemlje kao i svi ostali, sa svim obavezama koje taj status nosi).

Velika većina aktera nezavisne kulturne scene profesionalno su obrazovani – završili su umetničke fakultete ili fakultete društvenih nauka. Nezavisni sektor u kulturi zapravo je najobrazovaniji sektor u Srbiji. Možda baš zbog toga akteri nezavisne scene nisu u stanju da prepoznaju svoje mesto u zvaničnom kulturnom i pravnom sistemu. U skladu sa svojim potrebama, oni sami prave „mostove“, osnivaju udruženja građana kao sponu između autonomnosti i pravnog okvira delovanja u državi, umetnika i savremenih praksi u kulturi, alternativnih izvora finansiranja i institucija sa prepoznatljivim javnim karakterom, eksperimentalnosti i kritičkih osvrta, obrazovanja publike i sopstvenog pozicioniranja na kulturnoj sceni... Svojim aktivnostima, nezavisni sektor pokriva rupe u nasleđenom i zastarem sistem, pronalazi inovativne načine kako kultura i umetnost danas mogu da funkcionišu.

za organizacije civilnog sektora. Civilni sektor u kulturi specifičan je zbog toga što su organizacije formirane pre svega na osnovu zajedničkog svetonazora na polju estetike, senzibiliteta, stvaranja sopstvenog kreativnog ambijenta kroz saradnju i dopunjavanje – raznolikost je tu neophodna komplementarnost. S obzirom da nezavisna scena, kao antipod pretežno konzervativnom javnom sektoru, okuplja ljudi koji ne pristaju na sistem, kojima „sigurna plata“ nije životni smisao, ti ljudi ne pristaju na čutanje, žmurenje, spavanje. Njih goni nešto drugo, neki problem koji nije samo socijalni, politički i/ili ideoološki. Uzroci njihovog nemira su različiti, koliko su i ljudi generalno različiti. Možda su to pre svega ljubopitljivost, otvorenost i stvaralački duh, ali i samosvojnost i nepomirljivost sa opštim stanjem i nepristajanje na nametnuta pravila – i iz tog poriva se stvara novi vrednosni sistem. Taj novi lični vrednosni sistem je utoliko iskreniji koliko je kritički orientisan ka preovlađujućem populističkom modelu. Prihvatanje društveno promovisanog vrednosnog sistema je opasno, jer podrazumeva pristajanje na stanje stvari, apatiju, čutanje, odsustvo svake kritičke misli neophodne za razvoj i sazrevanje kulture.

Aktivnosti nezavisnih aktera kulturne scene su neprocenjive, ali i dalje marginalizovane, nedovoljno priznate od zvanične politike, a samim tim i javnosti. Vođeni željom da valorizuju postojeće aktivnosti i značaj novih načina rada na polju savremene kulture, kao i da svoje znanje i iskustvo ustupe društvenoj zajednici na polju kulturne politike, nakon dužeg perioda priprema, maja 2011. godine tridesetak aktera osnovalo je Asocijaciju Nezavisna kulturna scena Srbije (NKSS). S obzirom na duge pripreme osnivanja NKSS, u januaru 2011. godine sa tadašnjim ministrom za kulturu Nebojom Bradićem potpisana je Protokol o saradnji, kojim su se potpisnici (nešto kasnije osnivači NKSS) usaglasili o osnovnim

stavovima kako bi intenzivnije partnerski radili na poboljšanju uslova rada. Tada je dogovoren da će saradnja biti operacionalizovana tako što će Ministarstvo kulture u budućem radu: (1) uključivati predstavnike nezavisne kulturne scene Srbije u rad tela koja praktično kreiraju kulturnu politiku u Republici Srbiji, a posebno onih tela koja donose odluke vezane za rad nezavisnih kulturnih organizacija i inicijativa; (2) neposrednim i posrednim merama kulturne politike podrsticati saradnju kulturnih

Umetnik kao publika, Bioskopi: povratak otpisanih, Ekspedicija Ineks film, 2011.

ustanova u Republici Srbiji sa organizacijama i inicijativama koje pripadaju nezavisnoj kulturnoj sceni Srbije; (3) uključivati projekte nezavisne kulturne scene Srbije u promociju kulture Republike Srbije u inostranstvu.

Nakon izbora Ivana Tasovca za ministra, Ministarstvo kulture je jednostrano raskinulo ovaj Protokol 17. oktobra 2013. godine. Tim činom iznova se problematizovalo pitanje zašto nezavisni sektor traži podršku i saradnju sa državnim institucijama. Na žalost, zvaničnicima je još uvek teško da sagledaju oblast kojom upravljaju i često nemaju kapaciteta da prihvate činjenicu da je odavno formirana nova kulturna klima u kojoj su aktivnosti nezavisne scene ravnopravne sa onim što nude ustanove, da je znanje i iskustvo nezavisnih, posebno u internacionalnim okvirima, daleko primerenije sadašnjem trenutku, i da su akteri koji deluju u ovom polju građani Srbije koji žele da ulože svoje znanje i kapacitete u stvaranje boljeg okruženja za sve građane.

Akteri nezavisne scene još uvek očekuju da se obnovi dijalog sa Ministarstvom i da se zajedničkim delovanjem omoguće bolji uslovi za njihov rad. Podrška resornog ministarstva neophodna je, izmedju ostalog, i da bi se pokrenule inicijative da lokalne vlasti prenamene neke od poslovnih prostora kojima raspolažu (za koje više od tri godine ne postoji tržišni interes) za delatnost nezavisnih kulturnih organizacija i inicijativa, pri čemu bi se zakup plaćao po povlašćenim uslovima (poput onih koji važe, na primer, za umetničke ateljee). Takođe, potrebno je da se razmotri mogućnost ustanovljenja konkursa za višegodišnje finansiranje namenjeno pokrivanju režijskih troškova organizacija, uključivanju novih saradnika i volontera u rad organizacija i jačanju kapaciteta aktera nezavisnih kulturnih organizacija i inicijativa.

Priznanje legitimnog doprinosa nezavisne scene opštoj kulturnoj klimi je zaista važno. Svaka dosadašnja podrška – bilo da dolazi od državnih institucija, korporacija, privatnih preduzetnika ili pojedinaca, pokazala je da se svako, pa i najmanje ulaganje, iskoristi maksimalno, pa i daleko više nego što je prvobitno dogovoreno, jer nezavisnu scenu vode želja, volja i strast, stanja koja su danas retka, dragocena i deficitarna. I dok institucije sistema gledaju negde u maglovitu globalnu budućnost bez racionalne utemeljenosti u sadašnjosti, dok zaposleni u ustanovama kulture uz malu, ali sigurnu platu dremaju i čekaju da im odnekuda stigne nešto nedefinisano bolje, nezavisna scena, vođena potrebotom koju mnogi prepoznaju, ali ne podržavaju, radi NA SOPSTVENI POGON.

Mobilne rezidencije: Dejan Ilić u razgovoru na temu *Tabui u tranziciji*, 2014.

Možda bi se moglo reći da su autori koji deluju u okviru nezavisne scene, upravo zbog iskrene posvećenosti, rasterećenosti birokratijom, odsustva direktnе zavisnosti od partokratije i osvojenim prostorom slobode delovanja (za koji se uvek iznova treba boriti), uspeli da stvore neku vrstu vrednosnog sistema. Ali, taj vrednosni sistem nikako ne treba da se tumači iz aspekta popularnih, propisanih kodova o poštovanju raznolikosti, ljudskih prava i sl, generalno karakterističnim

NKSS posle tri godine

Milica Pekić, predsednica Upravnog odbora NKSS
Mini-intervju

Kakav je položaj nezavisne kulture u Srbiji tri godine posle osnivanja NKSS i šta je do sada postignuto u cilju njenog unapređenja, jačanja kapaciteta i uticaja na kulturnu politiku?

Milica Pekić: Položaj nezavisne kulture u poslednje tri godine nije značajno promenjen. Najveći rezultati postignuti su upravo u domenu stabilizacije Asocijacije NKSS kao krovne organizacije koja okuplja predstavnike nezavisne kulturne scene i koja je u poslednje tri godine značajno uvećala broj članica (sa početnih 28 organizacija na trenutno 92 organizacije iz cele Srbije).

Konferencija „Mesto i uloga civilnog sektora u savremenoj kulturi Srbije i regionala”, održana u novembru 2013. u Kulturnom centru Reks, doprinela je prepoznavanju uloge nezavisnog sektora i na nacionalnom i na regionalnom nivou. Nakon raskida Protokola o saradnji, dijalog sa Ministarstvom kulture je ponovo uspostavljen. Naravno, još nije došlo do sistemskih promena, koje bi dugoročno izmenile položaj nezavisnih organizacija koje deluju na polju savremene kulture, ali postoji načelna spremnost za saradnju i institucionalni dijalog. Sad je pitanje kako će se taj dijalog pretvoriti u konstruktivna sistemска rešenja koja mogu biti dugoročna, a tiču se pozicije nezavisnog sektora.

Neki od pomaka kulturne politike na republičkom nivou, koji se odnose i na institucije i na nezavisnu scenu, vide se u uvećanju budžeta za savremeno stvaralaštvo i u formiraju konkursa za sufinansiranje projekata koji su dobili podršku od međunarodnih fondova. Asocijacija planira da se u narednom periodu pozabavi istraživanjem i analizom mehanizama javnog finansiranja kulture i da, na osnovu relevantnih činjenica, ponudi moguća sistemска rešenja koja bi unapredila uslove rada.

Sa druge strane, imamo velikih problema na lokalnom nivou gde se važne odluke donose po partijskom principu i gde je nezavisna scena potpuno isključena iz procesa donošenja odluka. Naki od primera pogubne kulturne politike na lokalnom nivou su i slučaj cenzure studentske izložbe od strane direktora Kulturnog centra Novog Sada, ali i nedavna izjava nove predsednice Demokratske stranke Srbije da je njena partija „dobila“ Sekretarijat za kulturu grada Beograda i da to znači da sada „ta kultura u Beogradu nije više samo mondijalistička, već više srpska“. Takva vrsta apropijacije kulture u političke agende pojedinačnih partija i njihove ideološke matrice bez ikakve javne debate o strategiji razvoja kulture je apsolutno nedopustiva. To dovodi i do potpune amaterizacije polja i dodatnog urušavanja ionako skromnih sredstava i kapaciteta u polju kulture. Planiramo i na tom planu intenziviranje aktivnosti.

Koji su osnovni unutrašnji i spoljni izazovi u funkcionisanju NKSS?

M. P.: Najveći izazov u smislu unutrašnje organizacije jeste mobilizacija članica da se aktivnije uključe u rad Asocijacije. Asocijacija nije formatirana kao hijerarhijska organizacija i njeno funkcionisanje zavisi upravo od potencijala i kapaciteta članica za aktivno delovanje. U tom smislu pokušavamo da unapredimo modele rada, razvijemo mehanizme jačanja međusobnih kapaciteta i efikasnije delujemo na polju zagovaranja. Stanje iscrpljenosti, uzrokovano dugogodišnjom marginalizacijom kulture, kontinuiranim neprepoznavanjem postignutih rezultata i sve težim uslovima rada, veliki je izazov za aktere nezavisne scene u kulturi. Što se spoljnih izazova tiče, možda je najveći borba za profesionalizaciju i departicizaciju kulturnog polja. Moraju da se uspostave standardi i kriterijumi kvaliteta koji će omogućiti donošenje odluka na temelju znanja i iskustva, a ne na temelju partijskih interesa. Takođe, ključno je suprotstaviti se trendovima komercijalizacije kulture i izboriti status kulture kao javnog dobra.

Kakvi su strateški planovi NKSS?

M. P.: Osnovni strateški ciljevi delovanja Asocijacije NKSS u narednom periodu biće usmereni na: kontinuirano unutrašnje snaženje Asocijacije i njenih članica, unapređenje uslova rada u domenu savremenog stvaralaštva i delovanje u širem društvenom kontekstu radi poboljšanja stanja kulture u celosti. Upravo ćemo na Skupštini Asocijacije, koja se održava od 31. oktobra do 2. novembra 2014, pokušati da, na osnovu postojećih i novih inicijativa, formulišemo akcioni plan i utvrđimo dinamiku budućih aktivnosti. Ono što ohrabruje, jeste činjenica da potreba za zajedničkim delovanjem kroz Asocijaciju postoji, na šta ukazuje i broj članica, ali i kontinuirano pokretanje različitih inicijativa – od borbe za javne prostore, preko formiranja regionalnih centara do analize trošenja javnih sredstava u kulturi. Na međunarodnom planu, dolazi do prepoznavanja značaja samoorganizovanja, samoudruživanja i zajedničkog delovanja nezavisnog sektora, te dolazi do sve jačeg umrežavanja nezavisnih aktera. To je jako zanimljiv proces koji može u budućnosti umnogome doprineti oblikovanju kulturne klime i na evropskom nivou.

Razgovarala: Vesna Milosavljević

„Mi radimo kao slučajevi, nama nije dobro, treba da nademo neke doktore verovatno, jer nas i gledaju sa jedne strane kao marginalce upravo zato što toliko radimo, jer to nije normalno.“

„A kada će i da li će te neko podržati u smislu da ti kaže: ‘Uuu, sjajno radiš!’, to uopšte nije važno. To će doći možda kad umrem, onda će se neko setiti da kaže: ‘Ova žena je uradila preko 50 predstava, uradila toliko performansa.’“

„Na pijaci smo već tri godine i sada se već umetnici nude sami, ne moramo da ih molimo. Imamo spisak i program bolji nego što će ovaj grad da ima za pet godina.“

To su izvodi iz video intervjua sa nekim od pionira nezavisne kulturne scene u Srbiji, koje je SEEcult.org uradio u okviru projekta „Abeceda nezavisne kulture“, posvećenog očuvanju i povećanju vidljivosti intelektualnog i umetničkog rada nastalog na nezavisnim kulturnim scenama u regionu. Serijal intervjua započet je razgovorima s **Darkom Radosavljević-Vasiljević** iz Remonta, koji postoji već 15 godina, **Nelom Antonović** iz Mimart teatra, koji obeležava 30 godina, i **Nikolom Džafom** i njegovim saradnicima iz Šok zadruge, odnosno 21-godišnjeg Led arta. Izdvojeni citati mogli bi da budu reči većine aktera nezavisne scene, koja mukotrpno opstaje već decenijama, nudeći regionalno i međunarodno relevantne programe nesmanjenog kvaliteta, a pritom je u sve težoj situaciji. Paradoksalno je stoga to što se nekada na ovim prostorima nešto lakše radio i u nezavisnoj kulturi, uprkos svim nepovoljnim društveno-političkim okolnostima 90-ih. Led art je na njih odgovarao subverzivnim akcijama koje su „udarale u glavu“, jer „teške bolesti traže i jake lekove“. Danas je teško uspostaviti dijagnozu.

Nekadašnji nešto lakši uslovi rada ne odnose se prevashodno na finansiranje nezavisne scene – koje je hroničan, mada poslednjih godina sve akutniji problem, već na opštu klimu u društvu koja je podgrejavala entuzijazam aktera nezavisne kulture, davala rezon njihovoj spremnosti za svesno odricanje od lagodnjeg „stalnog posla“ u nekom muzeju, pozorištu ili kulturnom centru, i ohrabrilava nadu da će kad-tad biti bolje, i to svima.

„Kada iz ovog otklona pogledam šta sam sve radila za ovih 30 godina, zapravo je uvek bilo nešto što je ozbiljno, što je želelo da ukaže na neki drugačiji način, na neku nepravilnost,

ABeCeda nezavisne kulture

Očuvanje istorije nezavisnih kulturnih scena u regionu

da poboljša život nekoga, da učini nešto sa mišiju, sveštu građana... Počev od građana, a sammim tim i države. Jer, javni prostor je zapravo naš prostor“, rekla je Nela Antonović o trodečenjskom radu, koji je iznedrio više od 50 predstava i nekoliko stotina performansa u „napuklom društvu“, u kojem je „očigledno samo da je kulturna politika vezana za politiku“.

Kulturna politika ni ranije nije bila naklonjena nezavisnoj sceni, ili bar ne svesno. Remont je, recimo, u prvim godinama imao „ozbiljnu podršku“ i od Ministarstva i od Grada, ali Darka Radosavljević-Vasiljević napominje da to, međutim, nije bilo planski, već su nadležni pre svega prepoznivali imena ljudi i imali „poverenje da se tu nešto važno dešava“. Vremenom su napravili gard – čim se pojavilo više organizacija na nezavisnoj sceni, to više za njih nisu bili „ljudi koji nešto vredno rade u malim grupicama, bezbednim, koje je dobro podržati“, već su to videli kao „stvaranje ozbiljnog fronta sa kojim više nisu znali šta da rade“.

Promenila se vremenom, a dobrim delom je i nestala publika. Dok je Mimart na prvoj premijeri u Studentskom kulturnom centru pre 30 godina, kao nepoznati alternativni teatar, imao čak oko 600 gledalaca, danas je taj broj nedostisan i za mesecima reklamirane predstave institucionalnih pozorišta. Ni akterima na savremenoj sceni vizuelnih umetnosti nije najveći problem državno/gradsko stezanje kaiša, već to što zapravo nema više njihove prirodne publike – srednje klase obrazovanih ljudi koji bi mogli da priušte da kupe ono što ih interesuje. Džaf i umetnici koje okuplja Šok zadruga (ex Art klinika) idu zato već treću godinu „publici na noge“. „Na toj nultoj tački, gde ne postoji galerijski sistem i kontinuirani otkup radova, vraćamo se na sam početak – na pijacu i osnovnu robno-novčanu razmenu“, kaže Džaf, koji današnju kulturnu politiku vidi na nivou državne „borbe“ protiv bele kuge.

„Čekamo da se nešto desi, a ne dešava se ništa, a to što se ne dešava ništa nije ni stagnacija, nego ide na gore. Zapravo je gore nego što je bilo, jer se sve nekako zaparilo i ono do čega smo stigli pre dve-tri godine sada je već dovedeno u pitanje“, kažu u Led artu.

I medijska situacija drastično se promenila, pa je danas nezamislivo da neko novoosnovano pozorište dobije prostor u centralnom „Dnevniku“ RTS-a, kako je to svojevremeno imao Mimart. Upravo zato je, između ostalog, i neophodno sačuvati i učiniti medijski vidljivom ne samo aktuelnu produkciju, već i istoriju nezavisne kulturne scene. To je samo jedan deo dugoročnog razvojnog projekta „Abeceda nezavisne kulture“, koji SEEcult.org realizuje u partnerstvu sa Kulturtregerom i Kurzivom iz Zagreba. Partneri u projektu „Abeceda“ – portal SEEcult.org, Kulturpunkt.hr i Books.hr već godinama aktivno rade u onlajn dokumentovanju i predstavljanju kulturnih i umetničkih praksi u regionu, a sada i zajednički pokušavaju da prošire proces dokumentacije i ivedu nove formate predstavljanja nezavisne kulturne i umetničke produkcije široj publici u regionu.

Osim istraživanja i prezentacije sećanja protagonista nezavisne kulture, čime unapređuje i svest najšire javnosti o njenom značaju u društvu, projekat „Abeceda“ obuhvata stoga

i aktivnosti za jačanje kapaciteta organizacija za očuvanje i arhiviranje sopstvene istorije. Jer, rad organizacija nezavisne kulture nije prikupljen i sačuvan ni u zvaničnim arhivima ili muzejima, a zbog ograničenog kapaciteta (ljudskog, finansijskog...) i prekarnih uslova rada, primorane su da se sopstvenim dosadašnjim radom bave sporadično i na neadekvatan način. Čest problem je pronaći fotografije, tekstove, pdf i video materijale ili godina taložene fanzine, postere, časopise, ulaznice, flajere i druge dokaze o genijalno realizovanim projektima od pre desetak i više godina. Stoga postoji pretnja da će značajan deo rada koji je akumuliran kroz taj segment kulture postati vremenom nedostupan javnosti.

To su pokazale i četiri radionice arhiviranja, koje su održane ove godine u okviru projekta „Abeceda nezavisne kulture“ u Zagrebu i Beogradu, a okupile su oko 20 organizacija iz Hrvatske (Attack!, Udrženje za razvoj kulture – URK, Centar za dramsku umjetnost – CDU, BLOK – Baza za lokalno osvježavanje kulture, WWH, Mala performerska scena, Studio Artless i Kontejner) i Srbije (Zemunski mali umetnički centar – ZMUC, Treći Beograd, Kulturni centar Rex, ARTEQ, Centar za razvoj fotografije, Mikro art, Bazaart, KOD, Frevencija, Remont i Plavo pozorište).

Učesnicima je predviđen sistemski način za sređivanje arhiva njihovih organizacija i efikasno samodokumentovanje, s obzirom da se potvrdilo da je upravo to stvar koju ne rade i zbog koje se većina organizacijskog pamćenja polako gubi, a informacije o njihovom radu postaju jedva dostupne.

Učesnici radionica imali su priliku da se upoznaju i sa praksom Centra za dokumentovanje nezavisne kulture u Hrvatskoj, koji i fizički postoji u Booksu u Zagrebu. Ideja projekta „Abeceda nezavisne kulture“ je stvaranje sličnog centra i u Srbiji, pa i u drugim delovima regiona, uz formiranje *community arhiva* koji bi osigurao kontinuirano očuvanje pamćenja rada nezavisnih kulturnih scena kao specifičnih zajednica društva. To su retke i dragocene baze slobode i kreativnog stvaralaštva, jer su neopterećene zakonima tržišta i sveopšte komercijalizacije, kao i političkih (stranačkih) uticaja. Kao što reče u intervjuu Marija Radoš iz Remontovog tima, najveća vrednost organizacije tog tipa je to što podrazumeva „model funkcionalnosti i ponasanja koji apsolutno u ovom ludom vremenu nije otisao u neke neljudske vode ili bilo kakve vode“, već je zasnovan na principima „ljudštosti, poštenja i istrajnosti u ideji kojom se baviš, bez obzira na to što radiš bez novca“.

Dosađuju video produkciju projekta „Abeceda nezavisne kulture“ moguće je videti na kanalima portala SEEcult.org i Kulturpunkt.hr na sajtovima YouTube, odnosno Vimeo.

Projekat „Abeceda nezavisne kulture“ podržavaju: Balkanski fond za kulturu i umetnost (BAC), ministarstva kulture Hrvatske i Srbije, te Zaklada „Kultura nova“.

Vesna Milosavljević (SEEcult.org)

Ako bih pisala projektnim jezikom, onda bi cilj Mobilnih rezidencija ili Pokretnih kolonija, na kojima Zemunski mali umetnički centar (ZMUC) radi od 2012. godine, bio da se „uprkos državnim granicama, socijalnom i materijalnom položaju umetnika i publike, poboljša njihova komunikacija”, odnosno „da se stvore alternativna mesta i pravci za umetničko delovanje u balkanskim selima, iz kojih se ponekad, sa kulturne margine, čuju važni glasovi”. Osnovni pokretač dugoročnog projekta, u tom slučaju, bio bi „potreba za neposrednom razmenom ideja i iskustava u interdisciplinarnoj i eksperimentalnoj umetničkoj praksi na Balkanu”.

Ali, neću vas gnjaviti projektnim jezikom. Zašto smo započeli čitavu priču?

Zato što smo, i to bez učinkovitih fonderških „proda”, hteli da u budućnosti, za koju smo verovali da je bliska, spojimo u javnom govoru i delovanju tri zemlje trećeg sveta – balkanske državice, odnosno njihove administracije, koje na savremenim komunikacijskim nivoima ne komuniciraju – Srbiju, Crnu Goru i Albaniju.

Posebno Crnu Goru, koja iz perspektive Srbije nije čak ni atraktivna turistička destinacija, već jednostavno ne postoji. Najčešće ne postoji. I Albanija bi, posmatrana iz Beograda, čak mogla da se nazove egzotičnom teritorijom, ali, eto, nije. Ona je i danas, čak pošto je srušena većina bunkera Envera Hodže, za Srbiju samo populističko politički relevantna. To je pokazala i nedavna fudbalska utakmica reprezentacija dve zemlje.

Motiv je bio Balkan. A zašto? Nije zbog nostalгије ili neke slične frekventne imenice. Reč je o identitetu. O identitetu nas koji imamo preko 40, koji je postao beskućnik, tabuiziran u javnom govoru ili precizno – zatrt. Za sve nas koji ne osećamo „višak identiteta“ o kojem govore mlade generacije. Otud godišnje teme za učesnike svih kolonija – *Beskućnici i Tabui u tranziciji*.

Dakle, kako spojiti SRB, CG i AL? Tražiti i pronaći ljudi sličnog senzibiliteta. Krenuli smo 2012. i našli smo ih, vrlo lako. Namestilo se, dogodilo se da su naši budući prijatelji postali partneri na projektu. Dobri prijatelji, Valentina Koča iz Tirane i Đorđe Gregović iz Buljarice.

A šta je ideja projekta? Ljudi i kretanje, interdisciplinarne umetničke kolonije i mobilnost, promena sredine i balkanska čerga... Mi smo svi partizani u borbi za sopstveni identitet, koji se povremeno leće u partizanskim bolnicama – rezidencijalnim centrima strateški raspoređenim u selima sve tri države. A leće se od društveno-političke realnosti koju proizvode većito gladne elite i uslova u kojima godinama rade. Vremenom, u budućnosti, ali bliskoj, rezidencijalni centri će prerasti u Čarobne bregove za sve radnike u kulturi kojima će vizionarski fondovi finansirati predah...

Pojma nismo imali da li će kolonije funkcionišati. Da li ćemo i za koliko umetnika imati novca i organizacionih sposobnosti za kontinuirano preseljenje iz Baba u Reževiće, iz Reževića u Pentar, a ponekad i na neke druge kolonije u regionu. Koncipirali smo ih na osnovu iskustva iz dve

godine organizovanja kolonija u Karavukovu – interdisciplinarne su, regionalne, sa uvek novim učesnicima.

A onda se dogodila pričljivana stvar – umetnici su reagovali potpuno otvoreno, ljudski faktor nimalo nije zakazao. Svi rizici okupljanja po desetak ljudi, koji se najčešće prvi put sreću, žive i rade na istom mestu u polu-uslovima, pokazali su se kao podsticajni ne samo za učesnike ponaosob, već i za projekat u celini. Umetnici, osim što su se upuštali u potpuno nova iskustva sa alatima i materijalima, posle boravka na nekoj od mobilnih rezidencija, prijavljivali su sopstvene organizacije, stanove, kuće i druge privatne objekte kao potencijalne nove destinacije za mobilne rezidencije. Svi su davali sopstveni maksimum, radili, uživali, pričali i previše, dopunjavali radove jedni drugima, bili solidarni... Dogodilo se da srpski seljak nudi kuću albanskog vajaru samo da ostane u selu i nastavi da sliku. Upoznavali su se multimedijalni umetnici i književnici iz istog grada baš na mobilnoj rezidenciji, Albanci su prvi put bili u Srbiji, režisera i snimatelja s mobilne rezidencije ugostili su domaćini kolonija u Jaloviku i Kikindi... Studenti arhitekture u Beogradu družili su se s meštanima paštvica u Albaniji sela na crnogorskom primorju i prvi put kročili u Albaniju.

Krajnji cilj bio je otvaranje tri rezidencijalna umetnička intredisiplinarna centra u tri balkanske države: Srbiji (Babe), Crnoj Gori (Reževići) i Albaniji (Pentar). U Srbiji smo ima-

li kuću u Babama u vlasništvu Gorana Denića, a drugu nam je pozajmila prva komšinica Saša Todorović. Namestio se i potencijalni rezidencijalni centar u Reževićima u Crnoj Gori koji je od jeseni 2014. to prestao da bude. Razlozi problema u pretvaranju privatnog u javni prostor su posebna tema za raspravu i iznošenje iskustava na nezavisnoj sceni (ne dopire do posrednika kvadrata u vreme legitimnog „grabeža“ šta znači javni prostor, šta znači ne meriti brojem noćenja turista, pa to nije shvatio ni „mecena“ Srđan Bosnić). Suočeni s „domaćim izdajnicima“ odlučili smo da, ipak, idemo dalje. Toliko je plemenitih ljudi, a mi smo čerga, selimo se, izmeštamo se...

U Albaniji nam tamošnje Ministarstvo kulture, omladine i sporta još 2012. godine daje pismo podrške, a u selu Pentar pozorišni autor Stefan Čapaliku posreduje u ponudi obnovljene rimokatoličke crkve za rezidenciju, imamo stalnu podršku lokalnih centara za kulturu u Soporu i Petrovcu i vrednih ljudi koji se na svakom od tih mesta pronađu.

A sa dobrim ljudima smo zaista imali sreće. Godine 2013. i 2014. organizovali smo četiri kolonije u Srbiji i Crnoj Gori i dve studijske posete Albaniji, sa učesnicima iz regiona – vizuelnim umetnicima, režiserima, fotografima, studentima arhitekture iz Beograda, piscima i prevodiocima.

A šta smo hteli? Želeli smo za početak da učesnike selimo iz Baba u Reževiće, a zatim u Pentar, da rade na zadatu temu, da se nadopunuju, komuniciraju, druže, upoznaju međusobno i sa lokalnim stanovništvom, da žive život kakav treba da bude. ZMUC je, pre svega, proizvodnja, radova, kontaktata, prijateljstava, zaboravljenih relacija... To se za dve godine i dogodilo. Nisu postojala sredstva za selidbu svih učesnika, ali sa nekoliko njih nam je uspeло. Ambicija je da u budućnosti proširimo mrežu rezidencijalnih centara u regionu za boravak i rad „umetničke čerge“.

Do sada nam je praktično najviše značila kontinuirana podrška od 2012. godine našeg Ministarstva kulture, zatim Opštine Budva, iako je Evropska kulturna fondacija 2013. dala najviše sredstava. Novca poslednje dve godine – koliko projekat praktično traje, ne računajući 2012. kada je prvi put predstavljen u regionu, nije bilo dovoljno za realizaciju kolonije u Albaniji.

Planiramo da 2015. godine, pored postojećih Pokretnih kolonija u Babama i na crnogorskem primorju, otvorimo nove mobilne centre i u Podgorici i Nikšiću. Ako ne bude fondera, jurićemo sponzore za prvu regionalnu koloniju u Albaniji.

Vesna Tašić – Zemunski mali umetnički centar (ZMUC)

MOBILNE REZIDENCIJE

Čergarenje balkanskom marginom

„Bestežinsko stanje“, rad Katarine Švabić, selo Babe (Srbija), 2014.

Nova kolekcija

ČIJA JE NOVA KOLEKCIJA?

NOVA KOLEKCIJA je edukativno-prodукcijski projekat namenjen studentima umetnosti i istorije umetnosti iz Beograda i Novog Sada na bazi samoorganizovanja, koji se u više faza odvijao u proteklih godinu dana. Projekat je za cilj imao upoznavanje studenata sa uslovima na umetničkoj sceni u Srbiji, te i pružanje uvida u zadatke i odgovornosti umetnika i kustosa.

Ideja za NOVU KOLEKCIJU je nastala u procesu lociranja problema u visokom obrazovanju umetnika. Velika osipanja generacija diplomiranih studenata umetnosti uslovljena su neadekvatnim pripremama za profesionalnu umetničku karijeru i nepostojanjem struktura koje bi omogućile nezavisnu umetničku praksu u Srbiji. Studenti istorije umetnosti, od kojih će se formirati budući kustosi, u sličnoj su situaciji. Umetnička grupa Treći Beograd prepoznala je potrebu da se nešto po tom pitanju preduzme i krenula je u definisanje onoga što danas znamo kao projekat NOVA KOLEKCIJA. Prvi i osnovni cilj koji smo postavili, bio je da okupimo studente umetnosti i istorije umetnosti oko zajedničkog i konkretnog zadatka. Metodološki okvir, koji smo na samom početku usvojili, predstavlja simulaciju procesa umetničke produkcije, kustosiranja i izlaganja. U tom procesu bili su obezbeđeni osnovni logistički uslovi i pomoć mentora Žolta Kovača, Olivere Parlić, Radoša Antonijevića, Anice Vučetić, Miloša Tomića, Ljubomira Vučinića i nezavisne kustoskinje Maje Čirić. Tematski, bavili smo se pojmom umetničkog kontinuiteta i tu se nametnuo problem nedostupnosti jedne od najreferentijalnih tačaka u formiranju odnosa prema savremenom stvaralaštvu, tj. **pitanje posledica nedostupnosti kolekcija Muzeja savremene umetnosti u Beogradu u proteklih sedam godina**. Kroz različite faze NOVE KOLEKCIJE provlačio se istorijat i višeslojna uloga MSUB u formirajuće scene i odnosa prema modernoj

i savremenoj umetnosti; podvučen je značaj MSUB kao institucije i podstaknuti su pojedinci da prema njoj izgrade nekakav odnos. MSUB (ovog puta) nije učestvovao u projektu, a osnovna poteškoća za studente, pogotovo prilikom priprema radionica i predavanja, bila je oskudnost i nedostupnost informacija iz (nedigitalizovanog) arhiva. U tom smislu, nezamenljiv je dopirnos pojedincaca poput Ješe Denegrija, koji su nesebično sa studentima podelili pojedinosti iz prošlosti MSUBa i različite dimenzije njegove funkcije i na osnovu ličnog iskustva. Kada smo postavili metodološke i tematske ove okvire, uputili smo javni poziv studentima za učešće na šta se odazvao daleko veći broj od očekivanog – oko 100 studenata umetnosti sa različitih umetničkih fakulteta i akademija u Novom Sadu i Beogradu i oko 20 studenata istorije umetnosti.

Prvi deo projekta bio je pripremni i u okviru njega četiri studentkinje istorije umetnosti sa mentorkom Majom Čirić, pripremile su seriju radionica i predavanja koja su bazirale na fenomenima relevantnim za formiranje savremene umetničke scene u Srbiji sa osvrtom na kolekcije, poziciju i istorijat MSUB. Nije postojao kriterijum za selekciju učesnika, sem popunjenoj prijavnom formularu sa motivacionom izjavom. Dakle, jedan od principa koje smo dosta rano usvojili pri definisanju projekta, jeste princip **otvorenosti**.

U drugom delu projekta, studenti umetnosti koji su prošli predavanja radili su na zadatku koncipiranja i produkcije radova. Radovi su mogli biti individualni ili grupni, nisu bili ograničeni medijumom, a jedina propozicija je bila da na neki način referišu, kritički obrađuju neki od fenomena i pitanja koja su pokenuta u okviru projekta ili iz šireg društvenog konteksta koji ih pogađa. Prilikom koncipiranja i produkcije, studenti umetnosti su na raspolaganju imali jednog ili više mentora koje su mogli da biraju i konsultuju u toku nekoliko meseci artikulisanja radova. Ovim je uspostavljen i još jedan princip NOVE KOLEKCIJE, a to je **međugeneracijski dijalog** studenta umetnosti i već afirmisanih umetnika na sceni, koji prethodno nisu imali kontakt. Potom, tim kustosa, studenata istorije umetnosti, definisao je izložbene celine od svih prispevki isprodukovanih radova studenata umetnosti (nije bilo selekcije). Oko 40 autora i 36 radova našli

su svoje mesto u okviru jedne od 6 izložbenih celina koje su dostupne javosti do 31. oktobra: PLAYGROUND (Umetnički prostor U10, Kosovke devojke 3), PLODOVI GNEVNIH/LOTOS (Ineks galerija, Višnjička 76), PITAJ SADAŠNJOST – MOGU LI DA PRICAM O TOME?; PITAJ PROŠLOST – TRANSFORMIŠI PROŠLOST; <2,4% (Studio u Kraljevića Marka 8) i VAZDUH KAO CELINA (Studio u Crnogorskoj 5.).

NOVA KOLEKCIJA ne funkcioniše niti pretenduje da bude skup predmeta ili umetničkih radova koji bi postali deo neke institucije. NOVA KOLEKCIJA je zapravo jedna vrsta dokumenta, preseka razmišljana, interesovanja i pitanja jedne cele generacije budućih umetnika i kustosa. Naša zamisao prvenstveno je bila da projektom i izložbama u okviru projekta generišemo novo znanje. Samim tim, NOVA KOLEKCIJA nije puki zbir njenih materijalnih delova, već potencijal zaključaka i pitanja koje su učesnici na projektu, studenti umetnosti i istorije umetnosti, pokrenuli. Mera uspeha NOVE KOLEKCIJE je to kako će se osvećivanje problema i konteksta u kome se studenti nalaze odraziti na njihovo dalje delovanje i opstanak na sceni. Dakle, NOVA KOLEKCIJA pripada studentima, a simbolički kapital projekta zaradile su sve one institucije čija je uloga da zastupaju interes, obrazuju i osposobljavaju umetnike i kustose, a to ne rade na adekvatan način.

Sandra Stojanović, projektni menadžer NOVE KOLEKCIJE

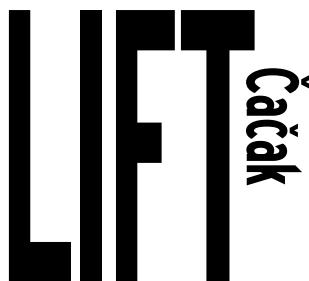
Liftom do novog duha grada

Na kulturnoj mapi Čačka, pored ustanova kulture finansiranih iz budžeta, deluje i nekoliko organizacija civilnog sektora koje se bave savremenom kulturom. Pored organizacije „Krug“, čiji je osnivač Božidar Plazinić, mnoge aktivnosti značajne za kulturni život Čačka nadopunjaju aktivnosti udruženja građana „Kulturni centar Lift“.

KC Lift postoji od maja 2010. godine i može se reći da je to već ozbiljan staž za organizaciju koja je nastala iz čistog entuzijazma i čije se funkcionisanje zasniva na želji nekoliko pojedinaca da slobodno vreme koriste u svrhu osmišljavanja i sprovođenja različitih događaja iz oblasti kulture, umetnosti, nauke i omladinskog aktivizma.

Članstvo Lifta se menjalo, ali već duže vreme ga čine ljudi od 15 do 30 godina, različitih zanimanja i interesovanja. Najmlađi članovi su srednjoškolci iz različitih škola u Čačku. Stariji deo ekipе Lifta čine jedna pravnica, jedna savremena umetnica, troje ekonomista, jedna marketing menadžerka, jedna učiteljica i jedan oficir. Ta heterogenija grupa ljudi ipak je mnogo više od onoga što njihove profesije naizgled govore o njima. Slični u stavovima o stanju u gradu i o načinima za menjanje stvari, funkcionišu međusobno se dopunjavajući u pogledu znanja, sklonosti i veština.

KC Lift pokušavao je da utiče aktivnostima na rešavanje detektovanih problema ili povećanje njihove vidljivosti. Cilj velikog broja projekata je bila afirmacija umetnika, predstavljanje

njihovog rada i umeća. Projekti Kreativ 10, Poezitiva, dokumentarnim filmom o mladim umetnicima, konkursima i radionicama iz različitih oblasti, radilo se na buđenju umetnika grada i podsećanju svih koliko njihov doprinos može biti veliki u maloj sredini.

Mnogi projekti KC Lifta imali su za cilj promociju savremene umetnosti i urbane kulture, kao i edukaciju građana Čačka o tome što je savremena umetnost i na koji način ona može biti važna u životu svakog pojedinca. Realizovani projekti obuhvatali su performanse, instalacije od reciklažnih materijala i intervencije u prostoru. Grafiti umetnici stekli su izvesnu

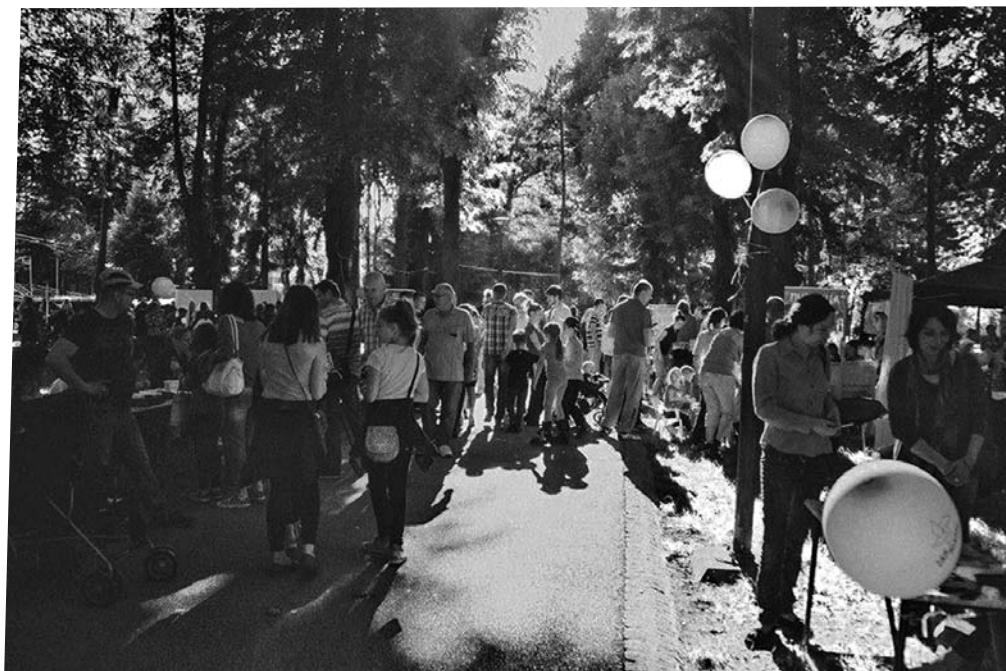

zvanične kulturne institucije, na kojima prosečan posetilac ima 45 godina.

Najmasovniji događaj u organizaciji KC Lifta je *Dan mladih* koji je održan četiri puta. Ideja projekta jeste motivisanje pojedinca da što kvalitetnije provodi slobodno vreme i promovisanje vrednosti koje sa sobom nosi sticanje novih umeća, znanja i sposobnosti. Iako se *Dan mladih* dešava samo jednom godišnje i traje jedan dan, uspeva da promeni atmosferu u čitavom gradu, sa dugoročnom tendencijom menjanja duha grada.

Saradnja sa državnim ustanovama kulture je uspostavljana u više navrata i, nažalost, gotovo uvek je sa sobom nosila određene probleme u komunikaciji i realizaciji programa. Uzrok tome su različita shvatanja uloge i značaja koju ustanove kulture (formalne ili neformalne, budžetske ili samofinansirajuće) imaju u jednom gradu. To različito shvatanje vodi ka različitom novou angažmana i posvećenosti, i dalje ka ogromnim „nesuglasicama“ između nezavisne scene i budžetskih institucija kulture.

U 2013. godini Čačak je dobio Kancelariju za mlade. U tome, kao i u pisanku Lokalnog akcionog plana za mlade, veliku ulogu je imao i KC Lift. Ipak, Kancelarija je već 2014. ukinuta „do daljeg“, a LAP će verovatno ostati da postoji samo kao usvojen dokument bez obaveze sprovodenja. To je samo jedan od pokazatelja suštine lokalne politike, što, s jedne strane, otežava funkcionisanje svake nezavisne organizacije, ali s druge strane, čini njihovo postojanje neophodnim.

reputaciju na nivou grada upravo nizom događaja koji su promovisali taj deo urbane *street art* kulture. Bitna odlika tih događaja je to što privlače mlade i odgovaraju njihovim interesovanjima i senzibilitetu. Edukacija kroz takve projekte je spontana i nenametljiva. Učesnici i posetioci *Pesničenja*, *ReKrativ-a*, *Reanimacije*, projekata *Čačak – grad mladih* i *Afirmativni provincialni čas*, pre svega su mladi, i to je velika razlika u odnosu na događaje koje organizuju

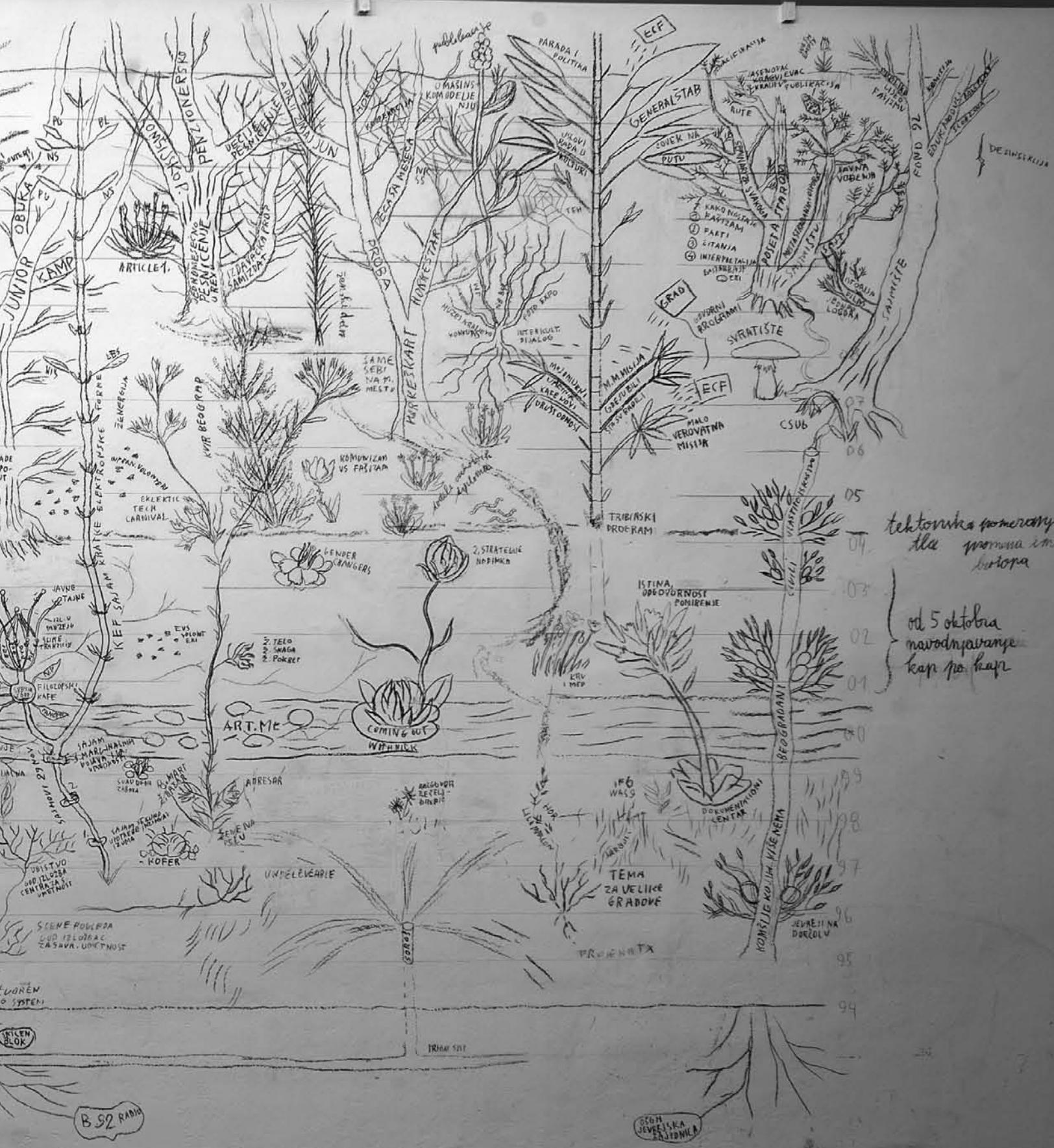

REKSOV EVOLUTIVNI VRT

Vahida Ramujkić

Rad Vahide Ramujkić predstavlja pokušaj kolaborativne vizuelizacije geneze i analize Reksovog postanka i razvitka kroz mnogobrojne projekte, inicijative, događaje, ideje, nastale ili realizovane u Reksu takom proteklih 20 godina. Na osnovu sakupljene faktografije i razgovora sa neposrednim inicijatorima, nosiocima ili učesnicima ovih projekata, događaja i inicijativa, nastala je istorijska šema u kojoj projekti realizovani u Reksu zadobijaju oblike biljaka u vrtu.

Vahida Ramujkić (1973) vizuelna je umetnica koja je u poslednjoj deceniji živela i radila u Barseloni, a u poslednjih sedam godina održava biblioteku i radionicu „Istorije u raspravi“ u zemljama bivše Jugoslavije. Kao autorka je sarađivala sa Reksom u nekoliko navrata i na više projekata (Kaluđerica od A do Š, Mikrokulture), učestvovala je na Reksovim radionicama devedesetih godina, a trenutno sarađuje na realizaciji seminarova „Kratka istorija Kosova“.

OSVAJANJE NOVIH PROSTORA

Beogradski javni prostor sredinom septembra posetila je „Vreva“, drugi put održani ulični festival aktivizma koji organizuje platforma aktivizma „LiceUlice“, šire najprepoznatljivija po istoimenim uličnim novinama. Zašto kažemo beogradski javni prostor, a ne jednostavno Beograd ili već nekako drugačije, bliže jeziku medijske konvencije? Zato što je ideja osvajanja javnog prostora nešto što „Vrevu“ čini bitno drugačijom od većine drugih kulturnih i umetničkih manifestacija koje publika ima mogućnost da isprati na našoj sceni.

Važna umetnost postoji, pojavljuju se dobre knjige, postavljaju se hrabre izložbe i snimaju se zanimljivi filmovi. Ipak, veliki deo te umetnosti ostaje na neki način getoiziran unutar prostora i konteksta koji su najčešće namenjeni za takve sadržaje. Emisije iz kulture emituju se van udarnih termina, stranica u novinama koje se bave kulturom je sve manje, a i ono što dođe do šire publike tek je deo bezopasnog mejnstrima. Kako se u takvoj klimi pozicionirao festival „Vreva“? Pa, upravo tako što je kroz osvajanje ulica, trgova, šetališta i sličnih prostora koji pripadaju svim građanima pokazao i da je umetnost nešto što nam svima pripada. Naprosto, fundamentalna misija festivala jeste da svoje shvatanje umetnosti i aktivizma plasira mimo dominantnih strujanja na kulturnoj sceni. U tom smislu, osvajanje novih prostora, invencija novih formi ili temeljna rekonstrukcija starih u samoj su osnovi onoga što festival „Vreva“ jeste.

Ovogodišnji festival trajao je četiri dana – od 10. do 13. septembra, a programi su održani na brojim lokacijama. Ono što je, međutim, zajedničko svim programima jeste svojevrsna angažovanost. Naravno, ona se može iskazati na mnogo različitih načina. Recimo, teme koje su pokrenute na javnom čitanju, koje je organizovao književni festival „Krokodil“, svakako spadaju u onaj spektar tema koje se ređe potežu i koje su mnogima neprijatne, jer se kroz njih obrađuju neki važni društveni problemi. Sa druge strane, nastupi romske plesno-muzičke grupe „Grubb“, hora Gerontološkog centra ili zajednička prezentacija slem pesnika i gluvonemih osoba „Ruka i glas“ imali su nešto drugačiji cilj – pokazali su da marginalizovane grupe, koje tako često zaboravljamo ili posmatramo na stereotipan način, mogu da ponude izuzetno zanimljiv i atraktivni sadržaj. Dakle, svrha njihovog rada nije tek puka inkluzija koja dobro zvuči na papiru – svrha njihovog rada je upravo u tome da pokažu koliko je

VREVA 2014. ULIČNI FESTIVAL AKTIVIZMA

polje kulture i umetnosti široko i koliko se ono, različitim praksama, može još obogatiti.

Naravno, jedna od osnovih stvari koje je „Vreva“ postigla bilo je i osvajanje javnog prostora. Čak i nastupi umetnika koji se ne bave (makar na prvi pogled) angažovanom umetnošću – poput bendova On Tour ili shPiritus mōvens, horova Svetonazor ili Merry Gospel Choir, kantautora Ivice ili umetničke grupe Cirkobalkana – činjenicom da su izvedeni u neobičnom kontekstu, poprimili su aktivistički oblik.

Građani i građanke su pristupnuti, sa jedne strane, kodifikovanom i konzervativnom umetnošću, a sa druge konzumerističkom kulturom koja opseđa javni prostor i zamagljuje ideju javnog interesa. U takvoj situaciji, svaka promena i svako (pozitivno) remećenje ustajalog reda unosi svežinu i neophodnu dozu „drugačijeg“ pogleda na svet. Iznenadni koncerti na trgovima i u ulicama ili izložbe fotografija na šetalištu na keju (poput one koju su imali članovi fotografskog kolektiva Kamerades) neki su od načina na koje „Vreva“ pokušala da doprinese stvaranju drugačije gradske klime.

Osim programa kojima su se predstavljali određeni umetnički radovi, na „Vrevi“ su mesto dobile i različite aktivističke inicijative. Tako su se predstavila i udruženja poput Ulice za bicikliste, Paper Girl, Ministarstvo prostora ili Čitam-čitaš. Posebno je interesantna bila i premijera jednog novog programa – specifična šetačka tura „Beograd za beskućnike“. Miško, beskućnik i prijatelj „LiceUlice“, pokazao

se kao izvrstan vodič posetiocima koji su želeli da vide grad drugim očima. Posetioci ovog programa videli su sasvim specifičan Beograd, onaj koji postoji daleko od očiju javnosti i u kojem žive naši sugrađani koje smo tako često spremni da zaboravimo – beskućnici.

Svim ovim programima zajedničke su mnoge stvari, a neke od njih smo i ovde spomenuli. Ipak, ono što je najvažnije i što se ne sme zaboraviti – osnov svega jeste činjenica da se festival „Vreva“ kroz umetnost i kulturu bori za bolje i pravednije društvo.

Bojan Marjanović

NOVO DOBA

Koncert Bitlsti Matrijaršija. Fotografija Bojana Rudović Žvanut

Samo ime nam se počelo ukazivati još nekoliko godina pre još nekoliko godina, spontano i simultano u usputnim razgovorima o visokoj umetnosti NOVOG DOBA, istoimenim misterioznim stripovima iz OTO zabavnika, priručnika za decu kosmosa iz šezdesetih godina prošlog veka, a prethodnog milenijuma, koje smo pronašli u mračnim napuštenim hodnicima Narodne biblioteke, u napadima napada adrenalina prilikom neobjašnjivih koincidencija naših slučajeva, da bi u nekom trenutku, prethodeći ugodnoj tišini ličnih i samostalnih kontemplacija, kao i telepatskim konverzacijama nekoliko nas u društvu još većem od našeg, a opet zajedničkom, značajni pogledi i tek samo obrisi konkretnih rečenica koje bi neiskusnom uhu i mladom oku tako lako znali pobeći, tek, ideja je rođena i celo naše malo pleme se počelo navikavati na nju, ideju, u nedostatku bolje reči. Ukažanje, sudsinski trenutak preseka vremena, mesta, sunčanog lepog mladog pozognog leta, tako idealnog za nove početke, radost večne mladosti i noć pred nama, svečana.

Radovan je lupio, to sam ja, hajde da napravimo festival. Neodgovorno, površno, bez ikakve potpore u shvatanju materijalnih mogućnosti, tehničkoj konstrukciji i prethodnog promišljanja narednog izgovorenog, dogovorenog. Žoana Markade Mo, to je ona koja je bila ta koja je opet, kao i uvek i sve, sve to osmisnila, uredila, organizovala, stvorila ni iz čega, tačno razumela i verovala i naravno, Bruno Tolić, koji je neartikulisani salvu ideja propustio kroz svoj izuzetno oštar, pritom baršunasto fin estetski filter. Falio je i Mileta Mijatović koji je baš falio i znali smo da fali i onda više nije falio. Implodiravši, njegov entuzijazam i sveobuhvatno razumevanje sopstvene intuicije je zatvorilo taj prvi krug, četvrtu stranu svega. A onda Marija Samardžić, neprocenjiva i Anna Ehrlemark sa severne ledene transferzale, u prevodu Draginje Marić... Kolektiv Mubareć, Artiljerija, ljudi koji su učinili da informacija prodre, pobegne. Turbo comix, Studiostrip, Nema tog podruma, Karkatag, Metaklinika, Medijska arheologija, Fijuk Laboratorija, Subsite, Art Brut Serbia... tri i još bezbroj

tačaka ove konstelacije zvezda beskonačnog kosmosa. NOVO DOBA, nismo se ni trudili da zaboravimo staro, prošlo je, bilo je dobro, sve što je dobro ostavili smo sa nama. Sada je trebalo još samo osmisiliti, usaglasiti, dogovoriti, kontaktirati, povezati, setiti se, biti spreman, raditi, uraditi, odraditi, napisati, prepričati ili popraviti, prevesti, prelomiti, razbiti, skupiti, zategnuti, potegnuti, izjuriti, druge zaraziti, ubediti, povesti pesmu, prvi započeti plesati, ostati do kraja, zadnji ostati, očistiti, paziti, paziti na sebe, druge, paziti na decu, ispoštovati, pojuriti, stići, potrcati još jedan krug istrčati, pa još jedan, trčati i dalje, juriti, odvojiti se od zemlje, poleteti, proleteti kroz zatvoren prozor i zaključana vrata, u suprotnom pravcu toka reke, dve reke, svih reka, mora i okeana, uz vетар, na kiši, stajati i čekati, dočekati, uraditi, dobro, još bolje, sve bolje i bolje, nama je najbolje. Ne postoji, to svi znaju, svi mi, ništa lepše od toga, tog osećanja, Novog Doba.

A šta je to novo? Nije fanatični entuzijazam, čista, potpuno iskrena namera i razlog, solidarnost i uzajamno razumevanje, često prečutno, kao na primer sad. Izdvajimo kapitalnu izložbu legendarne grupe ZZOT, koja je obeležila alternativni i avangardni strip osamdesetih godina prošlog veka, žigosala nam svest i sve ispod svesti, ti ožiljci koji prijavu, još uvek se vide i krase nove generacije autora. Marko Turunen iz Finske, Dunja Janković, Igor Hofbauer i Miron Milić iz Hrvatske, Goran Dačev iz Makedonije, Mathieu Desjardins i Renard IV iz Francuske, Mattias Elftrop iz Švedske, grupa Grejpfrut, Ekološko društvo Porevit i klub Menza pri Koritu iz Slovenije, punx23 iz Češke, Miroslav Lazendić iz Subotice... Kako prestati, nekoga ne pomenuti, prestati sa nabranjem?

Ove godine, peti put za redom festival i dalje raste, broj ljudi je sve veći, posetioци dolaze iz drugih država, mešaju se sa autorima, autori sa organizatorima, gosti i domaćini, psi i mačke. Nije bilo vremena na raspolažanju dovoljno da se predstave svi gosti, strip autori, muzičari, eksperimentatori, grafičari, distributeri, diskografi, knjižari, stripari, kolekcionari, varioci, potezači, pogurači, igrači i plesači, teoretičari i esejisti, aktivisti i agitatori, volonteri, režiseri, cirkuzanti, medijski arheolozi, sito štampari, improvizatori, deca iz naše kuće, deca iz drugih kuća, projektori, nadzirači, kamermani i fotografi, profesionalci i amateri, kuvari, gurmani, glumci i posmatrači, ekolozi, ulični arti, muralisti, guslari, djevi, vjevi, cjevi, mcjevi, kasetari i lenhartapetari, krojači, pisci i scenaristi, biciklisti, pećinski ljudi, ljudi budućnosti, nove ere, novog doba. Novodobari. Dobri drugari i još bolje drugarice. Po prvi put uz Mothership, novovaspstavljeni nezavisni nadkulturni epicentar Matrijaršija, odakle i deluje koordinacioni tim, održavaju se radionice apsolutno svih veština, sve vreme, u nedoba i u polusnu. Prvi koncerti novih grupa i muzičara, oproštajni koncerti, bis,

Sito štampa Greed Graphics Ciglana. Fotografija Bojana Rudović Žvanut

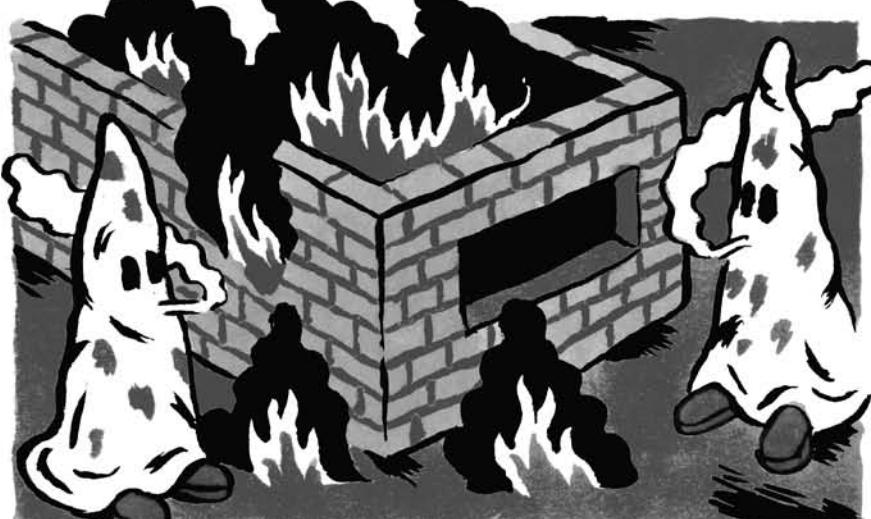
još, naručivanje pesama, kafana u galeriji i obratno. Intenzivno, napeto i opušteno, sve besplatno, široko i duboko, sunce i kiša, sve dugine boje. U isto vreme.

Odakle? Iz svih pravaca. Nas naviše, pa komšije, prijatelji naših poznanika, slučajni prolaznici radoznali, razgovori na svim svetskim jezicima i šire. Sastanci po razbacanim frekvencama, kontrametabolizam, noć i dan. Spuštene roletne, oči širom otvorene, vitamine i otrovi u savršenom balansu biohemije. Radionice koje traju bez prestanka, zajednički rad potpunih stranaca, bratstvo i sestrinstvo, ljubav i drugarstvo, dimenzija ludilo, još jedno novo, novije i najnovije, Novo Doba.

Radovan Popović

Vojko Onjin

Autor stripa: Igor Hofbauer
Strip je urađen za Novo doba

www.nezavisnakultura.net

Beogradska nezavisna kultura
NA SOPSTVENI POGON
31. 10 - 2. 11. 2014.

Transsibirска проза

Kroz прозор фабрика

Ређија: Žan-Batist Demarinji (Jean-Baptiste Demarigny)

Le Studio, Venzelosova 42, Beograd

www.lestudio.tk

Petak, 31. oktobar / Subota, 1. novembar

Oba дана од 20 часова

Multimedijalna представа „Transsibirска проза“ укршта позориште са песмом, музиком, кабареом, видеом, позориштем сенки и луткарским позориштем. Мноштвом изражajnih средстава остварују се позоришне, визуелне, креативне и музичке хармоније поеме „Transsibirска проза“ Блеза Сандара, која представља револуцију у савременој књижевности, од модерног свету, брзом животу и машинама. Сандар је написао ту поему у доба футуризма, 1913. године. Следеће године избацио је рат. Машине су млеle ljudе. Сандар је у рату изгубио десну руку, којом пиše.

У поеми „Transsibirска проза“, међутим, рећ је о једном другом рату. Година је 1905. То је година прве руске револуције и рата са Јапаном на обали Пацифика. Блез, коме је тада било 16 година, седа у воз, на пут транссибирском жељезничком, са крјумчарем накита и Жаном, младом француском проститутком. Путовање ће трајати више од три недеље, током којих је песник приказује тешак живот редовних путника, карташке игре и клањење, групу драмских (жељезничких) разбојника и алкохолиџара, љубавне игре с лаким женама и напослетку огромно задовољство у скученом вагону које свако осећа. А воз неизаустављиво јури ка Источном frontu, док у супротном смеру пролазе вагони пуни ранjenika. Блез се не поставља као песник. Сам живот је крајње поетично искуство. Poetski čin састоји се у набрајању ствари. У уношењу у стихове света који га превазилази и који га изазива. Снага Сандарове поезије лежи у његовој способности да пронађе лепоту тамо где она почива. А то подразумева и застраšujuću лепоту рата.

Nezavisno pozorište Le Studio pokrenula је 2013. godine trupa Kroz прозор фабрика, а препознатљиво је по ангаžovanom repertoaru i intimnoj, неформалној atmosferi, која се након представа nastavlja uz опуšteni razgovor sa уметниčким timom i dobrom muzikom.

Contemporary Art in Belgrade – mapu-vodič kroz izložbene просторе савремене уметности у Београду

Remont i Austrijski kulturni forum

Petak, 31. oktobar, 20:30

Kulturni centar Grad, Braće Krsmanovića 4, Beograd

www.gradbeograd.eu

Austrijski kulturni forum и Remont – не зависна уметничка асоцијација представљају mapu-vodič kroz изложбene просторе савремене уметности у Београду. У сарадњи са поznatom austrijskom ilustratorkom i grafičarkom Bjankom Čajkner (Bianca Tschaikner), која је урадила дизајн мапе, кроз краће описе представљено је 50 галеријских, музејских и других излагаčkih простора на ширем подручју града, који су програмски фокусирани на промociju i afirmaciju recentne домаћe i inostrane уметничke produkcije. Vodič *Contemporary Art in Belgrade* обухвата i listu простора u којима се повремено održavaju izložbe савремене уметности. Urađen је na engleskom jeziku i првенstveno је намењен gostima, ali i svim осталим zainteresovanim za programe i sadržaje савремене уметничke scene.

<http://maps-illustrated.blogspot.com/>
www.remont.net
<https://www.facebook.com/AustrijskiKulturniForum>
<http://www.biancatschaikner.com/>

Asociјација NKSS организује од 31. октобра до 2. новембра festival „Na sopstveni pogon“ sa više od 20 догађаја на десет lokacija, укључујући изложбе, представе, performanse, prezentacije, video projekcije, razgovore i radionice. Као и 2011. године, када је одржан први put, festival „Na sopstveni pogon“ обухвата redovne programe чланica NKSS, ali i nove sadržaje. Uz aktere sa beogradske nezavisne scene, u intenzivnom programu učestvuju i organizacije iz drugih gradova, које borave u Beogradu povodom redovne Skupštine Asociјације NKSS.

Ruka i glas

Удружење грађана „Poezin“

Petak, 31. oktobar, 21:00

Kulturni centar Grad, Braće Krsmanovića 4, Beograd

www.gradbeograd.eu

Video prezentacija nastupa slem performera i osoba sa оштећењем слуша „Ruka i glas“ (10'25"), одржаног у јуну 2014. године у Дому омладине Beograda, u организацији Udruženja грађана „Poezin“

Reč је о multimedijalnoj prezentaciji radionice коју је Poezin организовао u сарадњи са Utlošom, u циљу inkluzije osoba sa оштећењем слуша u kulturno-društvene tokove. Pesme su nastale na основу лиčnih животних приčа осoba sa оштећењем слуша, које су ih izvodile znakovним jezikom, u пару са slem pesnicima.

www.slamstudio.org

„Interakcija“ predstavlja

Filmart

<http://www.film-art.org/interaction>

Subota, 1. novembar, 20 часова

Galerija 12 HUB, Karađorđeva 59, Beograd

www.g12hub.com

„Interakcija“ predstavlja – program nagrađenih filmova sa Меđunarodнog studentskog filmskog kampa „Interakcija“

Nezavisni filmski centar „Filmart“ од 2006. године реализује Међunarodni studentski filmski kamp „Interakcija“, u оквиру којег studenti filmskih škola iz целог света, tokom троиделjnog boravka u западном делу Srbije, snimaju dokumentarne filmove na одређenu тему. Tokom devetogodišnje реализације кампа „Interakcija“ учествовало је 174 mladih autora из 44 земље, a snimljeno је 35 dokumentarnih filmova. Pet filmova освојило је осам награда на filmskim festivalima u Indiji, Slovačkoj, Rusiji, Bugarskoj, Makedoniji, Francuskoj i Srbiji.

Nije to crvena, to je krv!

Jugoslovenska komunistička, partizanska i revolucionarna poezija
Adaptacija i režija: Bojan Đordjević
TkH, u koprodukciji sa CZKD-om

Subota, 1. novembar, 20 časova – premijera
Nedelja, 2. novembar, 20 časova – prva repriza
CZKD, Birčaninova 21, Beograd
www.czkd.org
www.tkh-generator.net

Predstava „Nije to crvena, to je krv!”, u režiji Bojana Đordjevića, u produkciji Teorije koja Hoda (TkH) i koprodukciji Centra za kulturnu dekontaminaciju, uspostavlja veze između jugoslovenske komunističke, revolucionarne i partizanske poezije i performansa – umetničke prakse vezane za trenutak izvedbe, većito sadašnje vreme.

Umetničko stvaralaštvo, revolucija i borba neraskidivo su vezani u stilovima Pope, Kajuha, Župančića i drugih, i to je „crvena nit“ koja prošiva i oblikuje tekst predstave. Teorijska crvena nit predstave, kao i bavljenja partizanskom umetnošću uopšte, je i temeljna studija Miklavža Komelja „Kako misliti partizansko umetnost“.

„Nije to crvena, to je krv!“ nastaje kao istraživanje mogućnosti prevođenja revolucionarne poezije u izvedbeni gest. Zadatak troje izvođača (Miloš Đurović, Stipe Kostanić, Ana Mandić) je potraga za utelovljenjem i društvenom situacijom te poezije danas. Oni je spekulativno smeštaju u koordinate izvedbenog, kolektivnog vremena i prostora i javnu sferu današnjice, koja se prema revolucionarnim idejama uopšte uglavnom odnosi sa, u najblažoj varijanti, postmodernim cinizmom, ili anti-ideološkom histerijom. Komunistička, revolucionarna i partizanska poezija, uprkos predrasudama i klišeima o soc-realizmu, propagandi i antikomunističkom nipođaštanju, ostaje snažan umetnički izraz, neraskidivo vezan uz revolucionarne i avangardne ideje kreiranja novog, boljeg sveta.

Tišina – II faza

ERGstatus

Nedelja, 2. novembar 2014, 19 časova
Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd

Projekat „Tišina“ ERGstatusa posvećen je Stojanu Simiću, prvom profesionalnom igraču savremenog plesa u Srbiji koji je gluva osoba. U projektu učestvuje veći broj umetnika i saradnika koji individualno rade sa Simićem (Jovana Rakić Kiselić, Marko Pejović, Boris Čakširan, Nataša Šmelc, Boris Novačić Bojić, Jelena Stojiljković, Aleksandra Đokić, Vera Jovanović, Ivana Bućko, Vesna Nestorović Coka i Bojana Mišić).

Odnos društva prema pojedincu koji se ogleda u delu koje je dostupno javnosti jasno definiše stav društva kao politiku odnosa prema čoveku (kao njegovom suštinskom činiocu). Ukoliko je taj pojedinac pripadnik manjinske populacije, ukoliko je njegov svakodnevni život otežan tom činjenicom, onda je odnos društvo-poјedinac veoma važno postaviti u javni diskurs.

Nakon gostovanja na Bitef Polifoniji, projekat „Tišina“ otvara drugu fazu rada i istraživanja ERGstatusa i predstavlja elemente i fragmente veće i kompleksnije slike koja nema konačnu formu. ERGstatus se trenutno tim projektom obraća posmatraču, „razgovara“ sa njegovim mislima i predrasudama, i na taj način definiše pitanja, ali i ostavlja prostor za komunikaciju i interakciju...

Projekat „Tišina“ pomogli su: Stanica – Servis za savremenih plesa, Bitef Polifonija, NKSS, Kulturni centar Reks, Grupa „Hajde da...“ i Modni atelje „MA“. Projekat se realizuje uz podršku Ministarstva kulture i informisanja Srbije.

AiR program „Inspiracija Beograd“

Sakari Viika (Finska)

Kulturni centar Grad, Braće Krsmanovića 4, Beograd
www.gradbeograd.eu

31. oktobar – 6. novembar 2014.

Gost rezidencijalnog programa „Inspiracija Beograd“ KC Grada krajem oktobra i početkom novembra je finski fotograf i foto-reporter Sakari Viika (Viiku). Posle izuzetno aktivnog leta kada je, u okviru „Frontiers in retreat“ programa, u rezidencijalnom programu KC Grada boravilo troje umetnika, a početkom oktobra seminar posetilo oko 80 gostiju, novembar je rezervisan za zanimljivog finskog fotografa koji od početka 80-ih godina 20. veka radi na sopstvenim projektima dokumentujući trenutke različitih umetničkih izraza (ples, pozorište, opera, performans, vizuelnu umetnost...).

Viika je od 2000. godine imao više samostalnih i grupnih izložbi u Finskoj, Francuskoj, Nemačkoj i Mađarskoj. Od osamdesetih učestvuje i u interdisciplinarnim projektima, uključujući pozorišnu grupu Jack Helen Brut. Dobitnik je finske državne nagrade za umetnost (1985). Njegovi radovi nalaze se u kolekcijama Helsinki Art Museum, Jyväskylä Art Museum, Oulu Museum of Art, The State Art Collection Finland, Stoa the Cultural Centre of Eastern Helsinki, VB Photographic Centre...
<http://www.sakariviika.com/>

Skinite lica sa vaših maski

Grupa 3a3or

Nedelja, 2. novembar, 20 časova
Kulturni centar Rex, Jevrejska 16, Beograd
www.rex.b92.net

Pseudo-psihoanalitički postdramski performans „Skinite lica sa vaših maski“ ispituje psihoanalizu kao diskurs koji je baziran na „Uvodu u psihoanalizu“ Sigmunda Frejda, a počiva na dve osnovne ideje: da nesvesno dominira nad svesnim i da je seks osnovni izvor ljudske motivacije. Prva se može dovesti u vezu sa dominacijom psihoanalize (u odnosu na druge škole psihoterapije) kao diskursa koji je preuzeo određeni nivo klasne moći u buržoaskom društvu, dok se druga stavlja u relaciju sa „perverzijom“ i kvir seksualnošću koja remeti normu. Te dve instance se ukrštaju i preispituju unutar grupne psihoanalitičke situacije. Protagonisti govore o intimnim problemima, osnovnim postavkama psihoanalize i njenoj kritici, kako iz ličnog ugla, tako i preuzimajući identitete različitih teoretičara (Fuko, Delez, Popper, Rajh...), kao i samog Frejda. Publika može da se uključi u performans, a s obzirom da ne postoji striktni scenario, svako je izvođenje jedinstveno – nikada se ne ponavlja.

Performans je premijerno izведен u maju 2014. godine na feminističkom pank festivalu „Punkurica“ u Budimpešti, zatim u julu na festivalu Kvir-feministička-akcija u Beču i u septembru CZKD-u, u okviru projekta „Studije konteksta“.

3a3or je neformalna grupa umetnika i aktivista iz različitih organizacija, a u postavci ovog performansa čine je sledeći autori/uečesnici: Dušan Majković (Centar za kvir studije – CKS), Tanja Marković, Vladimir Opsenica, Saša Kesić, Olja Nikolić Kia (ArteQ) i Biljana Kosmogina (ArteQ).

Izlazba #instagood #instacool #instalife

Primož Zorko (Slovenija)

Ulična galerija, Čavketov pasaž, Beograd
<https://www.facebook.com/UlicnaGalerija>
24. oktobar – 6. novembar 2014.

Izlazba #instagood #instacool #instalife slovenačkog umetnika Primoža Zorka, deo pratećeg programa 55. Oktobarskog salona u Beogradu „Stvari koje nestaju“, predstavlja istraživanje fenomena univerzalnih fotografija; otkrivanje, analiziranje i vraćanje u kontekst.

Šta se dešava kada se univerzalna tema prikaže na neočekivan način? Da li su ove klišefotografije trajno osuđene na odsustvo vrednosti? Mogu li one biti više od besmislenog dokumentovanja i glorifikovanja naših trenutnih života?

Primož Zorko (1983, Celje) školovao se na Arhitektonskom fakultetu u Ljubljani i Arhitektonskom fakultetu u Baskiji. Kasnije je usmerio rad na oblast grafičkog dizajna, ilustracije i fotografije. Posle rada u jednoj od najvećih reklamnih agencija u jugoistočnoj Evropi, Pristop (2011–2013), dobio je status nezavisnog kulturnog radnika i od tada radi kao frilenser. Pored komercijalnih, radi i na umetničkim projektima, a učestvovao je na brojnim izložbama dizajna i vizuelnih umetnosti, festivalima i bijenalima (Japan, Velika Britanija, Bolivija, Rusija, Ukrajina, Poljska, Hrvatska, Srbija, itd) i grupnim izložbama (London, Berlin, Venecija, Barselona, Bilbao, Moskva, Amsterdam, Beograd, itd). Dobitnik je niza domaćih i međunarodnih nagrada, uglavnom za dizajn posteru u oblasti ilustracije. www.primozzorko.com

Izlazba #instagood #instacool #instalife treći je u nizu program koji Ulična galerija realizuje u saradnji s Kulturnim centrom Beograda, u okviru 55. Oktobarskog salona „Stvari koje nestaju.“ www.oktobarskisalon.org

NA SOPSTVENI POGON

program

31. 10 - 2. 11. 2014.

PETAK, 31. OKTOBAR

Kulturni centar Grad, Braće Krsmanovića 4, Beograd
www.gradbeograd.eu

20:00 *Air program – Sakari Viika*

31. oktobar – 6. novembar 2014.

Gost rezidencijalnog programa „Inspiracija Beograd“ KC Grada je finski fotograf i foto-reporter Šakari Viiku, koji od početka 80-ih godina 20. veka dokumentuje trenutke različitih umetničkih izraza (ples, pozorište, opera, performans, vizuelnu umetnost...).

20:30 *Na sopstveni pogon – svečano otvaranje festivala Asocijacije NKSS*

Predstavljanje programa festivala Na sopstveni pogon, promocija specijalnog izdanja magazina nezavisne kulture „Manek“, u izdanju NKSS, i prezentacija mape savremene umetnosti „Contemporary Art in Belgrade“, nastale u saradnji Remonta – nezavisne umetničke asocijacije i Austrijskog kulturnog foruma. Deo bogate produkcije članica NKSS biće predstavljen video produkcijom „Abeceda nezavisne kulture“ udruženja SEEcult.org, kao i video prezentacijom slem performansa „Ruka i glas“ (10'25") udruženja Poezin.

22:00 *Hajde bejbi, hodaj kao zombi*

DJ dvojac Beogradski šlageri poziva na Halloween igranku „Hajde bejbi, hodaj kao zombi“, uz dodelu specijalne nagrade za najjeziviju, najinventivniju i najsmesniju retro zombi masku. Ulaz besplatan.

Kraljevića Marka 8, Beograd

19:00 *Nova kolekcija*

Treći Beograd

<http://novakolekcija.com>

Zatvaranje izložbe – promocija onlajn publikacije (zbirke eseja, kritičkih tekstova i katalog radova) i performans Borjane Valcić „Muse me“

CZKD, Birčaninova 21, Beograd

www.czkd.org

20:00 *Promocija knjige „Sahrana jednog psa“* Tomasa Plecingera (Rende), u saradnji sa Gete institutom (Literarni kafe) i književnom mrežom Traduki

Le Studio, Venizelosova 42, Beograd

www.lestudio.tk

20:00 *Predstava „Transsibirска проза“*

Režija: Žan-Batist Demarinji (Jean-Baptiste Demarigny)

Producija: Kroz prozor fabrika

Društveni centar Oktobar, Strahinića bana 33, Beograd

20. oktobar u Oktobru, izložba

20. oktobar – 15. novembar 2014.

<https://www.facebook.com/zadruga.oktobar>

Dokumentarna izložba povodom 70 godina od oslobođenja Beograda od okupatora.

Ulična galerija, Čavketov pasaž, Beograd

<https://www.facebook.com/UlicnaGalerija>

Izložba #instagood #instacool #instalife Primoža Zorka

24. oktobar – 6. novembar 2014.

Prateći program 55. Oktobarskog salona „Stvari koje nestaju“

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd

Aradacka kryzovka

31. oktobar – 2. novembar 2014.

PhotoExpo (Aradac)

Sa turneje „Dokumentarnog veza“ u Stoju, Aradcu, Bitolju i Mostaru Kancelarija „Dokumentarnog veza“ (Dejan Došljak, Aviv Kruglanski i Vahida Ramujkić) u saradnji sa komentatorima i veziocima iz Aradca u lokalnoj organizaciji PhotoExpo.

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd

Dan mladih

31. oktobar – 2. novembar 2014.

KC Lift (Čačak)

Kulturni centar Lift organizuje „Dan mladih“ jednom godišnje od 2011. godine – putem izložbe fotografija, video projekcije i štampanog materijala (brošure sa događaja). Cilj „Dana mladih“ je da deci i mladima u Čačku predstavi mogućnosti za kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

SUBOTA, 1. NOVEMBAR

Kulturni centar Rex, Jevrejska 16, Beograd

www.rex.b92.net

14:00 Seminar za svakoga: Antifasičam i denacifikacija, nekad i sad

Seminar se bavi istorijom razumevanja i praktikovanja antifašizma kroz razmatranja procesa denacifikacije u posleratnoj Nemačkoj, odjeku tih procesa u filmskoj i drugoj umetničkoj produkciji, kao i na primeru relativizacije antifašističkih memorijalnih praksi u Italiji. Učestvuju istoričari i aktivisti/kinje koji se bave tim temama.

Ljubičica kafe-klub, Prizrenска 11, interfon br. 6/I, Beograd

19:00 *Umetnik kao publika: Dušica Popović*

Frekvencija

Otvorena diskusija među publikom o radovima Dušice Popović. Tekst o radovima, kao i odabir reprodukcija radova preporučljivo je pogledati pre diskusije na <http://razgovori.wordpress.com>

CZKD, Birčaninova 21, Beograd

www.czkd.org

20:00 *Predstava „Nije to crvena, to je krv!“* – premijera

Jugoslovenska komunistička, partizanska i revolucionarna poezija

Adaptacija i režija: Bojan Đorđev

Izvode: Stipe Kostanić, Ana Mandić, Miloš Đurović

Producija: Teorija koja Hoda (TkH), u koprodukciji sa CZKD-om

Galerija 12 HUB, Karađorđeva 59, Beograd

www.g12hub.com

20:00 „Interakcija“ predstavlja

Nezavisni filmski centar „Filmart“, Požega

Projekcija nagradenih filmova sa Međunarodnog studentskog filmskog kampa „Interakcija“, koji NFC „Filmart“ realizuje od 2006. godine, okupljujući studente filmskih škola iz celog sveta.

www.film-art.org/interaction

Le Studio, Venizelosova 42, Beograd

www.lestudio.tk

20:00 *Predstava „Transsibirска проза“*

Režija: Žan-Batist Demarinji (Jean-Baptiste Demarigny)

Producija: Kroz prozor fabrika

Scena Carina, Narodnih heroja 30/II, Novi Beograd

20:00 *Umetnost pri kontroli (ili van nje): modaliteti delovanja u polju umetnosti u uslovima bez finansijskih i bez kompromisa sa tržistem i javnim politikama, tribina*

Sagovornici tribine su stvaraoci koji deluju na sceni Carina: Bojana Kovačević-Gajin, Jelena Marković, Natalija Stošić, dr Vlatko Ilić, dr Aleksandar Novaković, dr Vladimir Kolarić i Đordje Milić. Moderatorka: mr Nataša Milović.

Društveni centar Oktobar, Strahinića bana 33, Beograd

20. oktobar u Oktobru, izložba

20. oktobar – 15. novembar 2014.

Ulična galerija, Čavketov pasaž, Beograd

Izložba #instagood #instacool #instalife Primoža Zorka (Slovenija)

24. oktobar – 6. novembar 2014.

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd
Aradacka kryzovka
 31. oktobar – 2. novembar 2014.
 PhotoExpo (Aradac)

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd
Dan mladih
 31. oktobar – 2. novembar 2014.
 KC Lift (Čačak)

NEDELJA, 2. NOVEMBAR

Takovska 12, Beograd
 16:00 **Dramska radionica Sklopka**
 grupaAkt, Transformator
<http://grupaakt.wix.com/grupaakt>, www.transformator.rs
 Dramska radionica za odrasle, bazirana na ideji razvoja ličnosti kroz korišćenje različitih dramskih tehnika i alata. Radi se na osvešćivanju tela, poštavci glasa, dramske igre. Radionicu vode Valentina Kovač i Draženka Čelebićanin.

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd
www.ergstatus.org
 19:00 **Tišina – II faza**
 Projekat ERGstatusa posvećen Stojanu Simiću, prvom profesionalnom igraču savremenog plesa u Srbiji koji je gluva osoba, a preispituje odnos društva prema pojedincu.

Kulturni centar Grad, Braće Krsmanovića 4, Beograd
www.gradbeograd.eu
 19:00 **Ciklus nemackog filma (Filme Auf Reisen): Crossing the Bridge: The Sound of Istanbul (režija Fatih Akin)**
 Posle ciklusa španskih i meksičkih filmova, KC Grad predstavlja savremenu nemačku kinematografiju, u saradnji sa Gete institutom u Beogradu. Film "Crossing the Bridge" Fatiha Akina koji vodi kroz muzičku scenu savremenog Istanbula.
 Ulaz besplatan.

CZKD, Birčaninova 21, Beograd
www.czkd.org
 20:00 **Predstava „Nije to crvena, to je krv!“** – repriza
 Jugoslovenska komunistička, partizanska i revolucionarna poezija
 Adaptacija i režija: Bojan Đorđev
 Izvode: Stipe Kostanić, Ana Mandić, Miloš Đurović
 Producija: Teorija koja Hoda (TkH), u koprodukciji sa CZKD-om

Kulturni centar Rex, Jevrejska 16, Beograd
www.rex.b92.net
 20:00 **Performans „Skinite lica sa vaših maski“** grupe 3a3or
 Pseudo-psihanalitički postdramski performans ispituje psihanalizu kao diskurs koji je baziran na Frojdrovoj teoriji, a počiva na ideji da nesvesno dominira nad svesnim i da je seks osnovni izvor ljudske motivacije.

Društveni centar Oktobar, Strahinića bana 33, Beograd
20. oktobar u Oktobru, izložba
 20. oktobar – 15. novembar 2014.

Ulična galerija, Čavketov pasaž, Beograd
www.facebook.com/UlicnaGalerija
Izložba #instagood #instacool #instalife Primoža Zorka
 Prateći program 55. Oktobarskog salona „Stvari koje nestaju“

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd
Aradacka kryzovka
 31. oktobar – 2. novembar 2014.
 PhotoExpo (Aradac)

Magacin, Kraljevića Marka 4, Beograd
Dan mladih
 31. oktobar – 2. novembar 2014.
 KC Lift (Čačak)

Autori stripa: Agnježka Piška (Agnieszka Piška) i Vladimir Palibrk
 Stripovi su iz knjige GVOZDEN, koja je u pripremi

Ne da(vi)mo
Beograd!

Možda je protivnik jači, a borba duga i teška, ali mi smo ti
koji će živeti sa posledicama. Beograd nema nikog drugog
osim nas samih!